

A mosaic depicting Lady Justice, blindfolded and holding scales and a sword. The background features a building with arched windows.

***Съдебната власт в
България***

Съдебна власт

България е република с парламентарно управление. Тя е правова държава, в която съгласно Конституцията държавната власт се разделя на законодателна, изпълнителна и съдебна.

Съдебна власт

Съдебната власт е независима. При осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона.

Правосъдието се осъществява в името на народа.

Съдебна власт – основни функции

- Защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата.
- Решава правни спорове.
- Закриля съществуващия правен ред и правната стабилност.
- Упражнява контрол в процеса на прилагането на правото.

Закон за съдебната власт (ЗСВ)

ЗСВ е устройствен закон, който урежда принципите на дейността на органите на съдебната система и взаимодействието между тях и с другите институции:

- Органите на съдебната власт изпълняват функциите си безпристрастно, прилагат законите точно и еднакво спрямо всички лица и случаи, за които се отнасят.
- Всеки има право на справедлив и публичен процес в разумен срок и от независим и безпристрастен съд.

Закон за съдебната власт

- Гражданите и юридическите лица имат право на информация за работата на съдебната власт.
- Органите на съдебната власт са длъжни да осигуряват откритост, достъпност и прозрачност на действията си.
- Всеки има право на справедлив и публичен процес в разумен срок и от независим и безпристрастен съд.

Съд

- Правораздаването в България се осъществява от съдилищата, които упражняват и контрол за законност на актовете и действията на административните органи.
- Съдилищата осигуряват равенство и условия за състезателност в процеса.
- Съдилищата разглеждат граждански, наказателни и административни дела.
- Съдебното производство по граждански и наказателни дела е триинстанционно, за разлика от административните, където е двуинстанционно.

Съдилища в Република България

- Върховен касационен съд;
- Върховен административен съд;
- Апелативни съдилища – 5 бр.
- Апелативен специализиран наказателен съд
- Военно-апелативен съд
- Окръжни съдилища – 27 бр. и Софийски градски съд
- Специализиран наказателен съд
- Военно-окръжни съдилища – 3 бр.
- Административни съдилища – 28 бр.
- Районни съдилища – 113 бр.

Прокуратура на Република България

- Прокуратурата е единна
- Прокуратурата следи за спазване на законността;
- Ръководи разследването и упражнява надзор за законосъобразното му провеждане;
- Привлича към наказателна отговорност.
- Поддържа обвинението в наказателното производство.
- Представява държавата като страна на обвинението и упражнява общ надзор за законност – по спазването на законността.

Структура на прокуратурата

- Главен прокурор
- Върховна касационна прокуратура
- Върховна административна прокуратура
- Апелативни прокуратури – 5 бр.
- Апелативна специализирана прокуратура
- Военно-апелативна прокуратура
- Окръжни прокуратури – 27 бр. и Софийска градска прокуратура
- Военно-окръжни прокуратури – 3 бр.
- Специализирана прокуратура
- Районни прокуратури – 113 бр.

Следствени органи

Следствените органи:

Националната следствена служба,
следствените отдели към окръжните
прокуратури, към СГП и към
Специализираната прокуратура
осъществяват разследване в
предвидените от закона случаи.

Магистрати

В разговорния ни език се е наложила думата магистрат, с която общо се назовават съдиите, прокурорите и следователите. Думата идва от латински: magistratus и означава „длъжностно лице в Древен Рим“. Днес в България работят 2 236 съдии, 1506 прокурори и 444 следователи.

Какво прави съдията?

- Разглежда дела и разрешава правни спорове;
- Ръководи съдебния процес и реда в съдебната зала;
- Изслушва страните и свидетелите по делото;
- Разглежда представените доказателства;
- Определя мярка за неотклонение, ако е необходимо;
- Постановява съдебни решения по гражданско-правни спорове и присъди по наказателни дела;
- Съдията е независим и в дейността си се ръководи само от представените доказателства, закона и вътрешното си убеждение.

Какво прави прокурорът?

- Образува досъдебно производства при наличие на законен повод и достатъчно данни за извършено престъпление;
- Ръководи разследването, като може да извършва отделни действия по него, наблюдава законосъобразността му;
- Повдига и поддържа обвинението;
- Участва в съдебното производство като държавен обвинител;
- Писмените указания на по-горестоящия прокурор са задължителни за подчинените му прокурори;
- Главният прокурор упражнява надзор и ръководство върху всички прокурори;

Какво правят следователите?

- Разследват престъпления от общ характер при: държавна измяна, предателство и шпионство, диверсия и вредителство, тероризъм, против държавната тайна и др.;
- Разследват престъпления, извършени от лица с имунитет, членове на Министерския съвет, съдии, прокурори и следователи или от държавни служители в Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция “Национална сигурност”, както и от служители на агенция “Митници” в качеството им на разследващи органи;
- Разследват престъпления, извършени в чужбина;
- Разследват дела с фактическа и правна сложност, възложени им от административния ръководител на съответната окръжна прокуратура.

Висш съдебен съвет

- Съдебната власт се представлява от Висшия съдебен съвет, който осигурява и отстоява нейната независимост.
- Висшият съдебен съвет определя състава и организацията на работа на органите на съдебната власт без да се намесва в тяхната дейност.